

LEGE **cu privire la Curtea Constituțională**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică

Capitolul I **DISPOZIȚII GENERALE**

Articolul 1. Statutul Curții Constituționale

(1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.

(2) Curtea Constituțională este independentă și se supune numai Constituției.

(3) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiilor statului de drept și a separării puterii de stat, garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

Articolul 2. Principiile de activitate

Curtea Constituțională activează în baza principiilor legalității, independenței, colegialității, contradictorialității și transparenței.

Articolul 3. Cadrul normativ de funcționare

Organizarea, competențele și procedura jurisdicției constituționale sunt reglementate de Constituție, de prezenta Lege și de regulamentele adoptate de Curtea Constituțională, în temeiul legii.

Articolul 4. Competența materială a Curții Constituționale

(1) În scopul exercitării activității de jurisdicție constituțională, Curtea Constituțională îndeplinește următoarele atribuții funcționale:

a) exercită la sesizare controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

b) interpretează Constituția;

c) se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;

d) confirmă rezultatele referendumurilor republicane;

e) confirmă rezultatele alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova, validează mandatele deputaților în Parlament și al Președintelui Republicii Moldova;

f) constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, suspendarea Președintelui Republicii Moldova, interimatul funcției de Președinte, imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile;

g) rezolvă excepțiile de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de instanțele judecătorești;

h) hotărăște asupra chestiunilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid.

(2) Controlul constituționalității legilor cuprinde legile adoptate de Parlament atât după, cât și înainte de publicarea acestora în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Articolul 5. Prezumția constituționalității actelor normative

Orice act normativ, precum și orice tratat internațional la care Republica Moldova este parte, se consideră constituțional până când neconstituționalitatea lui este dovedită în procesul jurisdicției constituționale.

Articolul 6. Limitele de competență

(1) Competența Curții Constituționale este prevăzută de Constituție și de prezenta lege și nu poate fi contestată de nici o autoritate publică. În limitele stabilite de Constituție și legislația în vigoare Curtea Constituțională își stabilește ea însăși limitele de competență.

(2) Curtea Constituțională examinează în exclusivitate probleme de drept.

(3) Controlând constituționalitatea actului contestat, Curtea Constituțională poate adopta o hotărâre și în privința altor acte normative a căror constituționalitate depinde în întregime sau parțial de constituționalitatea actului contestat după solicitarea opiniei participanților la proces.

Articolul 7. Obligativitatea executării cererilor Curții Constituționale

Autoritățile publice, persoanele fizice și juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma de organizare, sunt obligate să comunice informațiile, să prezinte, în termen de 15 zile, documentele și actele pe care le dețin, solicitate de Curtea Constituțională în vederea exercitării atribuțiilor sale funcționale.

Articolul 8. Simbolurile

(1) În sala de ședințe a Curții Constituționale se află Constituția Republicii Moldova, Stema și Drapelul de Stat și Drapelul Curții Constituționale.

(2) În timpul ședințelor publice judecătorii Curții Constituționale poartă robe, ale căror model este aprobat de Curtea Constituțională.

(3) Pe durata exercitării mandatului judecătorilor Curții Constituționale li se înmânează legitimație de către Președintele Parlamentului.

Capitolul II ORGANIZAREA CURȚII CONSTITUȚIONALE

Articolul 9. Structura Curții Constituționale

(1) Curtea Constituțională se compune din 7 judecători, numiți pentru un mandat de 9 ani care nu poate fi reînnoit.

(2) Doi judecători sunt numiți de Parlament, doi de Guvern, doi de Consiliul Superior al Magistraturii iar un judecător este numit de Președintele Republicii Moldova.

Articolul 10. Plenul Curții Constituționale

(1) Curtea Constituțională își exercită jurisdicția în ședințe plenare (Plen).

(2) Plenul Curții Constituționale, pe lângă exercitarea jurisdicției, conduce activitatea Curții Constituționale în ansamblu.

(3) Cvorumul în plen al Curții Constituționale este de două treimi din numărul judecătorilor.

(4) Curtea Constituțională este convocată în Plen de Președintele acesteia, la inițiativa acestuia ori la cererea a cel puțin doi judecători.

Articolul 11. Președintele Curții Constituționale

(1) Președintele Curții Constituționale este ales prin vot secret, pentru un termen de 3 ani, cu majoritatea de voturi ale judecătorilor.

(2) Dacă la primul tur de scrutin candidații nu întrunesc majoritatea de voturi, se procedează la al doilea tur de scrutin și este ales președinte, judecătorul care a obținut cel mai mare număr de voturi.

(3) Dacă la cel de-al doilea tur de scrutin candidații întrunesc același număr de voturi, președintele este ales prin tragerea la sorți între candidați.

Articolul 12. Atribuțiile președintelui Curții Constituționale

- (1) Președintele Curții Constituționale exercită următoarele atribuții:
 - a) coordonează activitatea Curții Constituționale și repartizează sesizările spre soluționare;
 - b) convoacă ședințele Curții Constituționale și prezidează ședințele acesteia;
 - c) reprezintă Curtea Constituțională în fața autorităților publice din țară și străinătate;
 - d) exercită conducerea generală a Secretariatului Curții Constituționale, angajează și eliberează din funcție personalul Secretariatului, în condițiile legii;
 - e) prezintă spre aprobare Plenului Curții Constituționale regulamentele de activitate, organigrama, statele de personal;
 - f) îndeplinește alte atribuții în conformitate cu legea.
- (2) Președintele Curții Constituționale este ordonatorul mijloacelor financiare ale Curții Constituționale, în limita bugetului aprobat.
- (3) În exercitarea atribuțiilor funcționale președintele Curții Constituționale emite ordine și dispoziții.
- (4) Pentru perioada în care președintele Curții Constituționale este în imposibilitate de a-și exercita atribuțiile, Plenul Curții Constituționale alege un judecător care exercită atribuțiile acestuia.

Articolul 13. Consilierii

- (1) Președintele și judecătorii Curții Constituționale sânt asistați în activitatea lor de 7 consilieri, care formează corpul consilierilor.
- (2) Funcția de consilier este funcție de demnitate publică.
- (3) Corpul consilierilor, își desfășoară activitatea sub conducerea Președintelui Curții Constituționale.
- (4) Consilierii se numesc în funcție de Președintele Curții Constituționale.
- (5) Candidatul la funcția de consilier trebuie să dețină cetățenia Republicii Moldova, pregătire juridică superioară și o vechime de cel puțin 10 ani în activitatea juridică sau în învățământul juridic superior.

Capitolul III JUDECĂTORII CURȚII CONSTITUȚIONALE

Articolul 14. Criterii de eligibilitate și modul de selectare a candidaților la funcția de judecător al Curții Constituționale

- (1) Judecător al Curții Constituționale poate fi persoana care deține cetățenia Republicii Moldova, are domiciliu în țară, are pregătire juridică superioară, înaltă competență profesională și o vechime de cel puțin 15 ani în activitatea juridică, în învățământul juridic superior sau în activitatea științifică.
- (2) Cu 3 luni înainte de expirarea mandatului fiecărui judecător, Curtea Constituțională informează în scris, autoritatea care a desemnat judecătorul a cărui mandat expiră, privind demararea procedurii de desemnare a unui nou judecător.
- (3) Autoritatea abilitată cu numirea judecătorului la Curtea Constituțională face un anunț public privind selectarea candidatului la funcția de judecător.
- (4) În vederea selectării candidatului la funcția de judecător al Curții Constituționale, autoritatea abilitată cu numirea judecătorilor instituie o comisie din specialiști notorii cu o vastă experiență în domeniul dreptului, care selectează candidații în urma examinării dosarelor depuse.
- (5) La selectarea candidatului Comisia asigură respectarea criteriilor indicate în alin. (1) și ține cont de necesitatea includerii în listă a cel puțin câte un candidat de fiecare sex. Lista finală care cuprinde cel mult 3 candidați, se plasează pe site-ul oficial al autorității cu cel puțin 10 zile înainte de data stabilită pentru numirea judecătorului.

(6) Numirea se poate face numai cu acordul prealabil, exprimat în scris, al candidatului. În cazul în care candidatul ocupă o funcție incompatibilă cu funcția de judecător al Curții Constituționale sau este membru al unui partid politic, acordul trebuie să cuprindă angajamentul candidatului de a demisiona, până la data depunerii jurământului, din funcția pe care o ocupă și de a-și înceta activitatea în partid.

Articolul 15. Jurământul

(1) La intrarea în exercitarea funcției, judecătorul Curții Constituționale depune în fața Parlamentului și a reprezentanților autorității care l-a numit, următorul jurământ:

„Jur să îndeplinesc cinstit și conștiincios obligațiile de judecător al Curții Constituționale, să apăr ordinea constituțională a Republicii Moldova, să protejez supremația Constituției, să mă supun în exercitarea funcției numai Constituției”.

(2) Judecătorul își exercită funcția de la data depunerii jurământului.

Articolul 16. Garanții de independență a judecătorilor Curții Constituționale

(1) Judecătorii Curții Constituționale sunt independenți în exercitarea mandatului și se supun numai Constituției.

(2) Judecătorii Curții Constituționale nu pot fi supuși niciunui mandat imperativ sau reprezentativ.

(3) Judecătorii Curții Constituționale nu pot fi obligați să prezinte explicații sau declarații asupra cazurilor examinate sau aflate în procedură de examinare.

Articolul 17. Inamovibilitatea

(1) Judecătorul Curții Constituționale este inamovibil pe toată durata mandatului.

(2) Mandatul de judecător al Curții Constituționale se suspendă sau se ridică numai în cazurile stabilite de prezenta Lege.

Articolul 18. Inviolabilitatea judecătorilor Curții Constituționale

(1) Judecătorii Curții Constituționale nu pot fi persecutați sau trași la răspundere juridică pentru voturile sau opiniile exprimate pe durata exercitării mandatului.

(2) Judecătorul Curții Constituționale nu poate fi reținut, arestat, percheziționat, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă, trimis în judecată contravențională sau penală fără încuviințarea prealabilă a Plenului Curții Constituționale.

(3) Urmărirea penală împotriva judecătorului Curții Constituționale poate fi pornită doar de către Procurorul General sau prim-adjunctul, iar în lipsa acestuia de către un adjunct în temeiul ordinului emis de Procurorul General, cu acordul prealabil al Plenului Curții Constituționale.

(4) Judecătorul Curții Constituționale a cărui identitate nu a fost cunoscută în momentul reținerii este eliberat imediat după stabilirea identității.

(5) Reținerea judecătorului Curții Constituționale, surprins în flagrant delict, urmează a fi comunicată imediat Curții Constituționale care, în decursul a 24 de ore, se expune asupra reținerii.

(6) Inviolabilitatea judecătorilor Curții Constituționale se extinde asupra locuinței și localului de serviciu, vehiculelor și mijloacelor de telecomunicație folosite de el, asupra corespondenței, bunurilor și documentelor lui personale.

Articolul 19. Incompatibilități și restricții în exercitarea funcției

(1) Funcția de judecător al Curții Constituționale este incompatibilă cu oricare altă funcție publică sau privată, cu excepția activității didactice, științifice sau de creație.

(2) Judecătorul Curții Constituționale nu are dreptul să desfășoare activitate politică și nu poate fi membru al vreunui partid politic.

Articolul 20. Obligații

Judecătorul Curții Constituționale este obligat:

- a) să-și îndeplinească atribuțiile cu imparțialitate și în respectul Constituției;
- b) să păstreze secretul deliberărilor și al voturilor exprimate;
- c) la adoptarea actelor Curții Constituționale să-și exprime votul afirmativ sau negativ;
- d) să se abțină de la orice acțiune contrară statutului de judecător;
- e) să depună, în condițiile legii, declarație de avere și interese personale;
- f) să nu își expună public opinia asupra cauzelor care se află pe rolul Curții Constituționale până la soluționarea definitivă a acestora.

Articolul 21. Garanțiile sociale de exercitare a funcției

(1) Salarizarea președintelui și judecătorilor Curții Constituționale se efectuează în modul, condițiile și mărimile prevăzute de Legea nr.328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor.

(2) Judecătorul Curții Constituționale care a atins vârsta de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani calendaristici, inclusiv în funcția de judecător al Curții Constituționale pe perioada unui mandat deplin, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55 procente față de salariul lui mediu, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani – de 3 procente, dar în total nu mai mult de 80 procente față de salariul lui mediu, ținându-se cont de indexarea salariului. Pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului.

(3) Pensia pentru vechime în muncă se plătește integral judecătorului în funcție.

(4) După pensionare, judecătorul are dreptul să se angajeze și să primească atât pensia, cât și salariul integral.

(5) Judecătorului Curții Constituționale demisionat i se plătește o indemnizație unică de concediere egală cu 50% din produsul înmulțirii salariului său mediu lunar la numărul de ani lucrați complet în funcția de judecător al Curții Constituționale.

(6) Judecătorul Curții Constituționale care s-a retras din componența ei din cauza imposibilității de a-și exercita atribuțiile, pe o perioadă mai mare de 4 luni consecutive, din motive de sănătate, are dreptul la o indemnizație de concediere egală cu un salariu anual al funcției. Curtea Constituțională are dreptul să acorde judecătorului care demisionează o indemnizație de concediere egală cu cel mult 3 salarii lunare ale funcției.

(7) Pensiile și indemnizațiile lunare viagere se stabilesc și se plătesc de organele de asigurări sociale, care au dreptul de control asupra autenticității actelor ce confirmă stagiul de muncă și venitul asigurat, eliberate de organele abilitate.

(8) Cheltuielile pentru achitarea pensiilor și indemnizațiilor lunare viagere se suportă după cum urmează: 50% din mărimea stabilită – de la bugetul asigurărilor sociale de stat și 50% – de la bugetul de stat.

(9) Durata de executare a mandatului de judecător se include în vechimea în muncă totală și neîntreruptă în specialitatea precedentă.

(10) Judecătorul are dreptul la concediu anual plătit pe o durată de 42 de zile calendaristice, precum și la concediu neplătit, în condițiile legii.

Articolul 22. Încetarea mandatului de judecător al Curții Constituționale

(1) Mandatul de judecător al Curții Constituționale încetează și se declară vacanța funcției în caz de:

- a) expirare a termenului mandatului;
- b) demisie;
- c) ridicare a mandatului;
- d) deces.

(2) Încetarea mandatului și vacanța funcției se declară prin decizia Plenului Curții Constituționale.

(3) Judecătorul Curții Constituționale, al cărui mandat a expirat, își exercită activitatea până la depunerea jurământului de către judecătorul nou numit.

Articolul 23. Ridicarea mandatului

(1) Mandatul judecătorului Curții Constituționale se ridică în caz de:

a) imposibilitate a exercitării funcției de judecător din motive de sănătate pe o perioadă mai mare de 4 luni consecutive;

b) încălcare a jurământului și a obligațiilor funcției;

c) pierdere a cetățeniei Republicii Moldova;

d) aplicare a sancțiunii disciplinare prevăzută la art. 24 alin. (3) lit. b);

e) pronunțarea unei sentințe definitive de condamnare;

f) incompatibilitate, stabilită prin act de constatare;

g) nedepunere a declarației de avere și interese personale sau refuz de a o depune, în condițiile art. 28 alin. (8) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate;

h) dispunere de către instanța judecătorească, prin hotărâre irevocabilă, a confiscării averii nejustificate.

(2) În caz de demisie sau de ridicare a mandatului judecătorului Curtea Constituțională, în termen de cel mult 3 zile de la data declarării vacanței funcției, solicită autorității care a desemnat judecătorul, desemnarea unui nou judecător. Autoritatea competentă numește judecătorul în termen de 45 de zile de la data sesizării de către Președintele Curții Constituționale.

Articolul 24. Răspunderea disciplinară a judecătorilor

(1) Constituie încălcare disciplinară orice comportament al judecătorului care aduce atingere imaginii Curții Constituționale și mandatului de judecător al Curții Constituționale sau subminează încrederea în procesul independent și imparțial de luare a deciziilor de către Curtea Constituțională, precum și orice altă încălcare culpabilă a prevederilor prezentei Legi.

(2) Abaterile disciplinare sunt examinate de Plenul Curții Constituționale iar procedura de examinare este stabilită în Regulamentul Curții Constituționale.

(3) Curtea Constituțională poate aplica judecătorilor, în funcție de gravitatea abaterii, următoarele sancțiuni disciplinare:

a) avertisment;

b) reducerea salariului;

c) ridicarea mandatului de judecător al Curții Constituționale.

(4) Avertismentul constă în atenționarea judecătorului asupra abaterii disciplinare comise, cu recomandarea să respecte pe viitor dispozițiile legale, prevenindu-l că la o nouă abatere disciplinară similară îi va putea fi aplicată o sancțiune mai severă. Avertismentul se emite în formă scrisă.

(5) Reducerea salariului reprezintă micșorarea salariului lunar de la 15% până la 30%, pentru o perioadă de la 3 luni până la 1 an și se aplică cu începere din luna calendaristică ulterioară datei adoptării, cu votul majorității judecătorilor, hotărârii Curții Constituționale. Hotărârea dată este definitivă.

(6) Sancțiunea ridicării mandatului se aplică prin hotărâre, adoptată cu votul majorității judecătorilor Curții Constituționale. Hotărârea este definitivă.

CAPITOLUL IV ACTIVITATEA JURISDICȚIONALĂ

Articolul 25. Sesizarea Curții Constituționale

(1) Curtea Constituțională își exercită jurisdicția la sesizarea depusă de subiecții abilitați cu acest drept.

(2) Sesizarea adresată Curții Constituționale trebuie să corespundă cerințelor de fond și de formă stabilite de regulamentul Curții Constituționale.

Articolul 26. Subiecții cu drept de sesizare

(1) Dreptul de sesizare îl au:

- a) Președintele Republicii Moldova;
- b) Guvernul;
- c) ministrul justiției;
- d) judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor;
- e) Procurorul General;
- f) deputatul în Parlament;
- g) Avocatul Poporului, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului;
- h) consiliile unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi sau al doilea, Adunarea Populară a Găgăuziei (Gagauz-Yeri) – în cazurile de supunere controlului constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, care nu corespund art. 109 și, respectiv, art. 111 din Constituția Republicii Moldova.

(2) Subiecții prevăzuți la alin.(1) nu pot sesiza Curtea Constituțională în probleme privind:

- a) revizuirea Constituției, care poate fi făcută de subiecții indicați în art. 141 din Constituție;
- b) constatarea circumstanțelor ce justifică dizolvarea Parlamentului, care poate fi făcută de Președintele Republicii Moldova;
- c) constatarea circumstanțelor ce justifică suspendarea din funcție a Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova, care poate fi făcută în temeiul unei hotărâri a Parlamentului, semnate de Președintele Parlamentului;
- d) ce are ca obiect constituționalitatea unui partid, care poate fi făcută de Parlament, de Președintele Republicii Moldova, de Guvern, de ministrul justiției sau de Procurorul General.

(3) Rezultatele referendumului republican, ale alegerilor în Parlament și ale alegerii Președintelui Republicii Moldova se confirmă în urma examinării raportului Comisiei Electorale Centrale.

(4) Materialele privind declararea candidatului supleant în calitate de deputat în Parlament se prezintă de către Comisia Electorală Centrală.

Articolul 27. Acțiunea actului sesizat

(1) Acțiunea actelor supuse controlului constituționalității, sesizate în modul corespunzător la Curtea Constituțională, care afectează sau se referă la domeniile stabilite la alin. (2), poate fi suspendată până la soluționarea în fond a cauzei cu emiterea unei decizii.

(2) Se poate dispune suspendarea acțiunii:

- 1) actelor care afectează sau se referă la următoarele domenii:
 - a) suveranitatea și puterea de stat;
 - b) drepturile și libertățile fundamentale ale omului;
 - c) democrația și pluralismul politic;
 - d) separația și colaborarea puterilor;
 - e) principiile fundamentale privind proprietatea;
 - f) unitatea poporului și dreptul de identitate;
 - g) securitatea economică sau financiară a statului;

h) alte domenii pentru care Curtea Constituțională consideră necesară suspendarea acțiunii actului contestat, în vederea evitării prejudiciilor și consecințelor negative iminente de o gravitate semnificativă;

2) actelor cu caracter individual emise de Parlament, Președintele Republicii Moldova sau de Guvern, care se referă la persoanele oficiale de stat exponente ale unui interes public și/sau politic deosebit.

(3) Curtea Constituțională examinează cererea de suspendare a actului normativ contestat cel târziu în a doua zi lucrătoare după înregistrarea sesizării.

(4) Decizia de suspendare a acțiunii actului contestat se adoptă de plenul Curții Constituționale cu votul a cel puțin 4 judecători. În caz de imposibilitate a convocării plenului Curții, decizia de suspendare se emite printr-o dispoziție a Președintelui Curții Constituționale, cu confirmarea ulterioară obligatorie de către plenul Curții Constituționale.

(5) Decizia de suspendare a actului normativ contestat intră în vigoare la data adoptării, urmând a fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(6) În cazul suspendării acțiunii actului normativ contestat, Curtea Constituțională examinează sesizarea în fond cu prioritate într-un termen cât mai scurt posibil.

Articolul 28. Etapele de examinare a sesizărilor

(1) Etapele de examinare a sesizării sunt:

- a) examinarea admisibilității sesizării;
- b) examinarea în fond a sesizării declarată admisibilă.

(2) Admisibilitatea sesizărilor se examinează de Plenul Curții Constituționale fără participarea părților, în conformitate cu prevederile Regulamentului Curții Constituționale.

(3) Sesizările urmează a fi declarate inadmisibile în cazul în care:

- a) soluționarea sesizării nu ține de competența Curții Constituționale;
- b) există o hotărâre/decizie a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate;
- c) normele contestate au fost modificate sau abrogate;
- d) sesizarea este vădit nefondată.

(4) Sesizările declarate admisibile se pregătesc pentru examinare în ședința publică a Curții, în conformitate cu prevederile Regulamentului Curții.

Articolul 29. Limba de procedură

Procedura jurisdicțională a Curții Constituționale și lucrările de secretariat se desfășoară în limba română.

Articolul 30. Termenul de soluționare a sesizării

Curtea Constituțională examinează sesizarea în termen de 6 luni de la data înregistrării acesteia. La solicitarea judecătorului-raportor sau a participanților la proces, Plenul Curții Constituționale poate prelungi termenul de soluționare a sesizării.

Articolul 31. Părțile procesului de jurisdicție constituțională

(1) Părți în procesul de jurisdicție constituțională sunt:

- a) autorul sesizării;
- b) persoanele oficiale sau autoritățile publice ale căror acte sunt contestate.

(2) În cazul contestării actelor legislative parte a procesului de jurisdicție constituțională este și Guvernul.

(3) Părțile își pot exercita drepturile procedurale personal sau prin reprezentant, în modul stabilit de Regulamentul Curții Constituționale. Participarea personală a unei părți la proces nu împiedică atragerea reprezentanților.

(4) Absența unei părți, înștiințată asupra datei, orei și locului desfășurării ședinței, nu împiedică examinarea cauzei.

Articolul 32. Drepturile părților

(1) Părțile în procesul de jurisdicție constituțională beneficiază de drepturi procedurale egale.

(2) Părțile au acces la lucrările dosarului, pot să prezinte argumente și să participe la examinarea lor, să pună întrebări altor participanți la proces, să prezinte explicații verbale și scrise, să obiecteze împotriva argumentelor și considerentelor altor participanți la proces. În cadrul ședinței Curții Constituționale, părțile prezintă faptele și aspectele de drept ale cauzei.

(3) Părțile au dreptul la cuvântul de încheiere. Curtea Constituțională poate oferi părților, la cerere, timpul necesar pregătirii cuvântului de încheiere, pentru care fapt se anunță întreruperea ședinței.

(4) Părțile nu pot folosi dreptul la cuvânt în ședința Curții Constituționale pentru declarații politice.

(5) Participanții la proces au dreptul să ia cunoștință de materialele dosarului, cu autorizarea prealabilă a Președintelui Curții în condițiile stabilite de Curte.

Articolul 33. Răspunderea pentru încălcarea procedurii jurisdicției constituționale

(1) În vederea asigurării exercitării jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională poate aplica participanților la ședință următoarele sancțiuni:

a) avertisment;

b) îndepărtarea din sala de ședințe;

(2) Avertismentului se emite de către Președintele ședinței persoanei care perturbază ordinea publică în timpul examinării cauzei în ședință publică.

(3) Îndepărtarea din sala de ședințe poate fi aplicată de Curtea Constituțională în cazul în care persoana, care a fost avertizată în conformitate cu alin. (1), perturbă în mod repetat ordinea publică în timpul desfășurării ședinței, amenință securitatea participanților la proces, manifestă lipsă de respect față de Curtea Constituțională prin nerespectarea dispozițiilor date de Președintele ședinței, precum și săvârșește fapte care denotă desconsiderare vădită față de Curtea Constituțională și de procedura jurisdicției constituționale.

Articolul 34. Ședințele Curții Constituționale

(1) Curtea Constituțională examinează sesizările aflate pe rol în cadrul ședințelor publice, cu excepția cazurilor în care legea prevede examinarea sesizărilor în ședințe închise.

(2) Sesizările privind interpretarea Constituției, precum și cele prin care Curtea Constituțională se pronunță prin avize se examinează în ședințe închise, fără participarea părților, cu excepția cazului în care Curtea Constituțională decide altfel. Dispozitivul hotărârilor privind interpretarea Constituției și al avizelor se pronunță public. Părțile sunt informate despre data și locul pronunțării publice a dispozitivului.

(3) Informația despre data, ora și ordinea de zi a ședințelor Curții Constituționale se anunță pe pagina web oficială a Curții Constituționale.

(4) În cazul în care publicitatea ședințelor poate dăuna securității statului și ordinii publice, Plenul Curții Constituționale poate dispune organizarea ședinței închise. La examinarea cauzei în ședință închisă se respectă procedura jurisdicției constituționale.

(5) Ședința Curții Constituționale este prezidată de Președintele Curții, în condițiile Regulamentului aprobat de Curtea Constituțională. Indicațiile președintelui ședinței sunt obligatorii pentru toți cei prezenți la ședință.

(6) În cadrul ședințelor publice, după rostirea cuvântului de încheiere de către părți, președintele ședinței anunță retragerea Curții în sala de consiliu pentru deliberare.

Articolul 35. Recuzarea judecătorilor

(1) Judecătorul Curții Constituționale se abține de la examinarea cauzei sau poate fi recuzat în cazul în care:

a) se află în raporturi de rudenie prin sânge sau prin adopție până la gradul IV inclusiv (părinte, frate/soră, bunic, nepot, unchi/mătușă) sau de afinitate până la gradul II (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră) cu participanții la ședință sau cu reprezentanții lor;

b) a fost implicat anterior la luarea deciziilor în cauza supusă examinării;

c) și-a expus în public opinia asupra constituționalității actului contestat.

(2) Temeiul prevăzut la alin. (1) lit. b), nu se referă la cazurile în care judecătorul:

a) a participat la procedurile legislative sau de adoptare a actului normativ contestat, sau a actelor normative emise în scopul exercitării atribuțiilor înainte de a fi numit judecător al Curții Constituționale;

b) și-a expus opinia cu privire la o problemă de drept care poate fi importantă pentru examinarea cauzei.

Articolul 36. Procedura de examinare a cererilor de recuzare

(1) Părțile pot înainta cererea de recuzare până la începutul ședinței publice, iar în cazul ședințelor închise, până la data la care urmează să se desfășoare ședința închisă la care se examinează cauza. În cerere trebuie să fie indicate motivele recuzării judecătorului.

(2) Judecătorul în privința căruia s-a înaintat cererea de recuzare trebuie să aibă posibilitate de a se expune cu privire la motivele de recuzare înaintate. Nu se admite înaintarea cererilor de recuzare după începutul dezbaterilor orale.

(3) Cererea de recuzare a judecătorului se examinează de Plenul Curții Constituționale. Decizia se adoptă cu majoritatea voturilor judecătorilor Curții Constituționale, iar în caz de paritate de voturi recuzarea se admite.

(4) Cererea de abținere se examinează conform prevederilor prezentului articol.

Articolul 37. Deliberarea și votarea

(1) Judecătorii Curții Constituționale deliberează în sala de consiliu. Deliberarea este secretă.

(2) După încheierea deliberărilor, președintele ședinței pune la vot propunerile judecătorului-raportor și ale celorlalți judecători. Judecătorul Curții Constituționale nu este în drept să se abțină de la vot.

(3) Actele Curții Constituționale se adoptă cu votul majorității judecătorilor.

(4) Actele Curții Constituționale se adoptă prin vot deschis. La decizia Plenului, unele acte pot fi votate în mod secret.

(5) Judecătorul Curții Constituționale care nu este de acord cu hotărârea adoptată sau cu avizul emis poate să-și expună în scris opinia sa separată. Opinia separată a judecătorului se anexează la actul adoptat.

(6) În cazul în care la adoptarea hotărârii privind constituționalitatea actului contestat se înregistrează paritate de voturi, actul se prezumă constituțional, iar cauza se sistează.

(7) Președintele ședinței poate decide reluarea examinării cauzei, dacă în timpul deliberărilor se înregistrează paritate de voturi, pentru analiza unor noi argumente sau circumstanțe, esențiale pentru soluționarea cauzei. În astfel de cazuri Președintele ședinței anunță întreruperea ședinței sau amână examinarea cauzei.

(8) În alte cazuri de paritate a voturilor se consideră că hotărârea, decizia sau avizul nu au fost adoptate, iar examinarea cauzei se sistează, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. b), d), e), f) și h), când examinarea cauzei se amână.

Articolul 38. Adoptarea hotărârii și emiterea avizului

Curtea Constituțională adoptă hotărârea în termen de cel mult 30 de zile din data desfășurării ședinței publice a Curții Constituționale. Avizul se emite în termen de 10 de zile din data depunerii sesizării prin care se solicită emiterea avizului.

Capitolul V

ACTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

Articolul 39. Actele Curții Constituționale

(1) Curtea Constituțională adoptă hotărâri, decizii și emite avize.

(2) În cazul soluționării în fond a sesizării Curtea Constituțională adoptă hotărâre sau emite aviz. Hotărârile și avizele se adoptă în numele Republicii Moldova. În cazul în care sesizarea nu este soluționată în fond Curtea Constituțională adoptă decizie.

(3) Actele Curții Constituționale se pronunță public, sunt semnate de Președintele Curții și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(4) Actele Curții Constituționale nu se supun nici unei căi de atac, sunt definitive și intră în vigoare la data pronunțării dispozitivului.

Articolul 40. Hotărârile Curții Constituționale

Prin hotărâre, Curtea Constituțională:

a) se pronunță asupra constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

b) interpretează Constituția;

c) confirmă rezultatele referendumurilor republicane;

d) confirmă rezultatele alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova;

e) rezolvă excepțiile de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de instanțele judecătorești;

f) aprobă raportul anual privind exercitarea jurisdicției constituționale;

g) se pronunță asupra altor aspecte ce țin de competența sa, pentru care este necesară adoptarea hotărârii.

Articolul 41. Avizele

Prin avize Curtea Constituțională se pronunță asupra:

a) inițiativelor de revizuire a Constituției;

b) circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului;

c) circumstanțelor care justifică suspendarea din funcție a Președintelui Republicii Moldova;

d) circumstanțelor care justifică interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova;

e) constituționalității unui partid;

f) altor cazuri ce țin de competența sa, pentru care este necesară emiterea avizelor.

Articolul 42. Deciziile

Deciziile se adoptă de către Plenul Curții Constituționale, în toate cazurile în care nu este necesară adoptarea hotărârilor sau emiterea avizelor.

Articolul 43. Adresele

Dacă la examinarea cauzei Curtea Constituțională constată existența unor lacune în legislație ce se datorează nerealizării unor prevederi ale Constituției, ea atrage atenția autorităților publice respective, printr-o adresă, asupra lichidării acestor lacune.

Articolul 44. Revizuirea hotărârii și avizului

(1) Revizuirea hotărârii și avizului se efectuează numai la inițiativa Curții Constituționale, prin decizie, adoptată cu votul majorității judecătorilor ei, în cazul în care:

a) au apărut noi împrejurări, necunoscute la data adoptării hotărârii și emiterii avizului, dacă aceste împrejurări sunt de natură să schimbe esențial hotărârea și avizul;

b) au fost modificate prevederile Constituției în ale căror teme a fost adoptată hotărârea și emis avizul.

(2) Revizuirea hotărârii și avizului se efectuează cu respectarea procedurii de jurisdicție constituțională.

Articolul 45. Acțiunea actelor Curții Constituționale

(1) Actele Curții Constituționale sînt acte oficiale și executorii, pe întreg teritoriul țării, pentru toate autoritățile publice și pentru toate persoanele juridice și fizice.

(2) Actele normative sau unele părți ale acestora declarate neconstituționale devin nule și nu se aplică din momentul adoptării hotărârii respective a Curții Constituționale.

(3) Consecințele juridice ale actului normativ sau ale unor părți ale acestuia declarate neconstituționale sînt înlăturate conform legislației în vigoare.

Articolul 46. Obligația autorităților publice privind executarea actelor Curții Constituționale

(1) Guvernul, în termen de cel mult 6 luni de la data publicării hotărârii Curții Constituționale, prezintă Parlamentului proiectul de lege cu privire la modificarea actului normativ sau a unor părți ale acestuia declarate neconstituționale. Proiectul de lege respectiv se examinează de Parlament în mod prioritar.

(2) Președintele Republicii Moldova sau Guvernul, în termen de cel mult 3 luni de la data publicării hotărârii Curții Constituționale, modifică actul sau unele părți ale acestuia declarate neconstituționale și, după caz, emite sau adoptă un act nou.

(3) Constatările Curții Constituționale privind lacunele reglementărilor normative, datorate nerealizării unor prevederi constituționale, indicate în adresă, urmează să fie examinate de către autoritatea vizată, care în termen de cel mult 3 luni, informează Curtea Constituțională despre rezultatele examinării.

Articolul 47. Rapoartele Curții Constituționale

(1) Curtea Constituțională întocmește anual raportul privind exercitarea jurisdicției constituționale.

(2) Raportul privind exercitarea jurisdicției constituționale se public în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, se plasează pe pagina web oficială a Curții Constituționale și se transmite autorităților competente de a numi judecătorii.

Capitolul VI

ASIGURAREA ACTIVITĂȚII CURȚII CONSTITUȚIONALE

Articolul 48. Secretariatul Curții Constituționale

(1) Secretariatul Curții Constituționale acordă judecătorilor Curții Constituționale asistență informațională, organizatorică, științifică și de altă natură.

(2) Secretariatul Curții Constituționale este condus de Secretarul General.

(3) Regulamentul Secretariatului Curții Constituționale, organigrama și statul lui de funcții se aprobă de Curtea Constituțională.

(4) Personalul Secretariatului Curții Constituționale este compus din funcționari publici și persoane care desfășoară activități auxiliare, angajate prin contract, conform reglementărilor legislației muncii.

Articolul 49. Finanțarea activității

(1) Curtea Constituțională are un buget propriu, care face parte integrantă din bugetul de stat.

(2) Consultarea Curții Constituționale este obligatorie în procesul elaborării, examinării, aprobării și modificării bugetului de stat în partea ce ține de alocarea mijloacelor financiare Curții Constituționale.

(3) Curtea Constituțională este în drept să prezinte Parlamentului propuneri privind mijloacele financiare necesare pentru buna funcționare a Curții Constituționale..

Articolul 50. Sigiliul

Curtea Constituțională are sigiliu cu imaginea Stemei de Stat și cu denumirea sa.

Articolul 51. Sediul

(1) Sediul Curții Constituționale este în municipiul Chișinău.

(2) Ședințele în plen ale Curții Constituționale au loc la sediul acesteia.

Articolul 52. Paza

Paza sediului Curții Constituționale, iar după caz și a Președintelui Curții Constituționale, este asigurată în condițiile legii.

Capitolul VII DISPOZIȚII FINALE

Articolul 53.

(1) La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr.317 din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 8, art.86), cu modificările ulterioare și Codul Jurisdicției Constituționale aprobat prin Legea nr.502 din 16 iunie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 53-54, art. 597), cu modificările ulterioare, se abrogă.

(2) La data intrării în vigoare a prezentei legi judecătorii-asistenți devin de drept consilieri.

(3) Guvernul în termen de 2 luni va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în vigoare în conformitate cu prezenta lege.

(4) În cel mult 60 de zile de la data publicării prezentei legi, Președintele Republicii Moldova va numi un judecător la Curtea Constituțională.

Președintele Parlamentului